

VYSOKÁ VŠEVOJSKOVÁ ŠKOLA OBRANY

(Francie)

Francouzské vysoké vojenské školství pochází radikální přeměnou, která byla zahájena rozhodnutím Ministerstva obrany ze dne 24. října 1991 a došla naplnění zahájením přípravy podle nového modelu od září 1993. Cílem této přeměny je uplatnit při výchově vyšších velitelů a štábních důstojníků francouzské armády nejlepší světové zkušenosti a odpovědět na požadavky vývoje jak v oblasti vojenskopolitické, tak v oblasti technologií.

■ Původní model

Abychom pochopili hloubku celé změny, musíme se stručně zmínit o původním modelu přípravy, který zaniká. Vysoké vojenské vzdělání v něm poskytovalo důstojníkům v hodnosti majora či podplukovníka podle druhu vojska celkem 5 škol, které byly všechny umístěny v Paříži v budově Vojenské školy, a to:

ESG (Ecole supérieure de guerre-terre, Vysoká válečná škola pozemního vojska)

ESGA (Ecole supérieure de guerre aérienne, Vysoká válečná škola letectva)

ESGN (Ecole supérieure de guerre navale, Vysoká válečná škola námořnictva)

ES Gend (Ecole supérieure de la gendarmerie, Vysoká škola četnictva)

ESGI (Ecole supérieure de guerre interarmées, Vysoká válečná vševojsková škola).

Vzdělávací cyklus byl dvouletý u pozemního vojska a 18měsíční u ostatních druhů vojsk. V prvním roce každá ze škol školila důstojníky ve své problematice. Ve druhém roce se výuka na 5 měsíců spojila v tzv. Vysokém vševojskovém kurzu (CSI - Course supérieur interarmées), aby pro příslušníky pozemního vojska pokračovala ještě dalšími 4 měsíci školení na ESG.

V ESGI byl přitom cyklus školení jednorocní a byla určena pro převážně cizí důstojníky. Mezi nimi bylo cca 16 % francouzských důstojníků (stav z r. 1992). V obou případech šlo o důstojníky všech druhů vojsk.

Na první pohled vynikají tři nedostatky tohoto systému, a to nadměrná délka školení, nedostatečně vševojskový charakter a nákladnost, plynoucí z nutnosti odděleného působení jednotlivých škol. Kromě nich si ovšem Francouzi uvědomovali i vnitřní nedostatky, plynoucí zejména ze zastaralých metod přípravy a nedostatečného využití moderních technických pomůcek ve výuce. V kontextu evropské integrace pak vynikala jazyková nepřipravenost studentů.

■ Reforma a její cíl

Nová škola se jmenuje **Vysoká vševojsková škola obrany (CID - Collège interarmées de défense)**. Záměr reformy lze vysvětlit stručným rozбором uvedených zkratkou názvu školy.

C ukazuje, že tato škola je především „collège“, tj. místo soustředění. Je v ní sjednoceno pět původních válečných škol, které mají nyní působit na studenta společně. Organizačně jsou tyto školy, včetně Vyššího vševojskového kurzu CSI, zrušeny. Je přitom zajímavé a svým způsobem i charakteristické, že některé funkce individuálních škol budou zachovány pro potřeby přípravy na kurz CSI. Tak např. původní Vysoká válečná škola pozemního vojska ESG bude uskutečňovat přípravu důstojníků pozemního vojska na CID v jednorocním kurzu, kde se tato podle druhů zbraní značně vnitřně diferencovaná skupina seznámí se všemi druhy zbraní, které pozemní vojsko má, a tak se sjednotí. Byl pro ni zvolen i vhodný nový název Vševojsková škola (EI - Ecole interarmées). Obdobně počítají s kratšími kurzy i ostatní druhy vojsk.

Písmeno D reprezentuje slovo „défense“, neboli obrana, které vyhovuje současné situaci ve světě a charakterizuje problémy Francie lépe než slovo „guerre“, tj. válka. Pravděpodobnost velké války podstatně poklesla, naproti tomu jsou francouzské ozbrojené síly každodenně používány na obranu zájmů Francie a podporu její politiky ve světě.

Ve zkratce je ústředním písmenem písmeno I. Lze je chápat jako vševojsková (interarmées), součinnost (interopérabilité), spojenectví (interallies) a mezinárodní (international). Každé z těchto slov vyjadřuje aktuální pojem při nasazení ozbrojených sil země. Jednotlivé druhy vojsk mohou působit jen společně a v sou-

činnosti, a to nejen uvnitř, ale i v mezinárodním spojení. To je nejvýznamnější poučení z historie i ze současných konfliktů.

Je třeba zdůraznit, že součástí reformy je zachování podílu zahraničních studentů, zařazených do CID. Z celkového počtu důstojníků, každoročně studujících na CID, jich i nadále 40 % patří k 60 různým národům, což je třetina národů zastoupených v OSN. Takovýto stav není dosažen v žádné zemi světa.

Hlavní cíle reformy lze tedy definovat zcela prostě:

- vychovávat velitele, připravené neustále se přizpůsobovat změnám, k nimž dochází,
- zhodnotit co nejlépe přínos tak velkého počtu zahraničních studentů.

V tom je viděna jediná možnost, jak připravit mladé velitele, aby byli schopni vítězit v budoucích konfliktech.

■ Poslání a místo CID v kariéře důstojníka

Posláním CID je připravit vyšší důstojníky všech třech druhů vojsk a četnictva tak, aby mohli zastávat vysoké funkce u svého druhu vojska, na štábech a ve vševojskových nebo spojeneckých organizačních jednotkách.

Cíl školení je možno definovat tak, že důstojníci musejí být schopni na konci cyklu školení:

- Účastnit se na tvorbě koncepce a na řízení operací, zejména vševojskových, na národní nebo spojenecké úrovni.
- Zastávat funkce ve štábech a v ústřední správě.
- Řešit problémy obrany a bezpečnosti v rámci národních a mezinárodních organizací.
- Zastávat významné funkce v oblasti velení nebo řízení.

Systém výuky je změněn tak, aby především rozvíjel schopnosti samostatně *vyhodnocovat situace, rozhodovat komunikovat a jednat.*

Je zachována výsada absolventů původních škol tak, že absolvování CID bude spojeno s udělením osvědčení BEMS (osvědčení o absolvování vojenského vysokoškolského studia).

Škola se řadí do systému vysokých vojenských škol na druhý stupeň. Kariéra důstojníka tak obsahuje základní školení uvedená v tabulce.

■ Obsah výuky

CID, jak bylo řečeno, poskytuje přípravu výrazně vševojskového charakteru v oblasti strategie a taktiky a současně umožňuje získat speciální výcvik, dříve poskytovaný na jednotlivých válečných školách. Základním problémem bylo najít správnou rovnováhu. Z deseti měsíců, což je základní délka kurzu, od září do července, je sedm věnováno vševojskové problematice a tři specifické proble-

matice podle druhů vojsk. Tyto tři měsíce jsou po jednoměsíčních blocích rovnoměrně umístěny do jednotlivých třetin kurzu.

Tabulka

Služební léta	Stupeň přípravy	Škola
od 23 let	③ Vysoká vojenská škola	IHEDN Institut vysokých studií národní obrany
od 16 let	② Vysoká vojenská škola	CID Vysoká vševojsková škola obrany
od 10 let	① Vojenská vysoká škola	Štábní škola
od 7. roku	Odborná škola	Škola podle odbornosti
od 4. roku	Škola druhu zbraní	Aplikační škola
začátek	Základní příprava	Vojenská škola pro všeobecnou přípravu

Vševojsková výuka je rozdělena do čtyř velkých oblastí:

- operační výuka, která zabere asi 50 % času,
- management a akční technika (20 %), zahrnující vyhodnocování vojenské situace, techniku štábních prací, a kurz strategie práce s médii,
- všeobecná výuka (20 %) obsahující v podstatě tři kurzy, a to strategie a mezinárodní vztahy, současná společnost a obrana, technická inovace a obrana,
- zvláštní studium dle volby (10 %), organizované ve skupinách o 3 až 6 studentech, zabývající se analýzou problémů a úvahami z oblastí futurologie, většinou pod vedením expertů.

Speciální příprava je zaměřena k prohloubení znalostí svého druhu vojska a způsobů jeho nasazení. Součástí studia je studium stejných druhů vojsk v hlavních cizích armádách.

Navíc, během celého roku, si studenti zdokonalují znalosti anglického jazyka.

Tradiční formy výměny se zahraničními školami zůstaly v plánu studia a dále se rozvinou, stejně jako návštěvy organizované ve Francii u jednotek a v závodech obranného průmyslu. Cyklus bude ukončován desetidenní závěrečnou studijní cestou.

■ Zásadní inovace v obsahu a pedagogice

Mezi zásadní inovace, které do značné míry změnily tvářnost procesu výuky, patří:

- masová informatizace výuky,
- důraz kladený na aktivní zvládnutí anglického jazyka,
- pozornost věnovaná dopadům technologického vývoje,

– nové metody práce posluchačů.

Konkrétní projevy masové informatizace jsou dva:

1. Každý student a pracovník školy má k dispozici osobní počítač, a to buď přenosný (laptop), nebo stacionární, a je veden k jeho využívání. Stacionární počítače jsou propojeny v síti.

2. Škola je vybavena střediskem simulace a modelování, které umožňuje realistické studium průběhu konfliktů při velitelskoštábních cvičeních.

I když v podmínkách školy jde o skutečně revoluční změnu, směřující od jednotlivého využití této techniky k systematickému a systémovému využití, nejde o krok izolovaný od ostatních škol. Stejná pozornost je věnována práci s výpočetní technikou ve všech nižších stupních vzdělávání.

Na francouzské poměry je význačným krokem i pozornost věnovaná studiu angličtiny. Jde o celospolečenský jev uvědomění si důležitosti tohoto jazyka pro hospodářskou i vojenskou komunikaci. Podstatné je, že znalost tohoto jazyka se stává podmínkou přijetí i absolvování CID.

Technologický vývoj je studován nejen v oblasti pozemních zbraní, ale plně v tzv. třetí dimenzi (komunikační, obranné a útočné satelity, strategická přeprava, létající velitelská stanoviště atp.).

Pedagogické působení se zaměřuje na aktivní formy s cílem dosáhnout rovnováhy mezi samostudiem a přednáškami a mezi osobní a skupinovou prací. Důraz, kladený na samostudium, vyvolal nároky na informační zabezpečení v rozsahu, který škola dosud nepoznala. Skupinová práce umožňuje nejen vytváření atmosféry spolupráce a učí hledání společných pracovních přístupů, ale zabezpečuje hlavně volnou a nejširší výměnu názorů na problémy. Používají se dva hlavní pedagogické postupy, vyhovující naznačenému pojetí:

- studium významných témat v tzv. studijních fázích, pokrývajících určité časové období,
- studium určité tematiky formou kurzů, založených na několika přednáškách vysoké kvality a dále řízeného studia ve skupinách na soubory volitelných témat.

■ Studenti

Studenti, jak bylo řečeno, jsou jak příslušníci francouzské armády, tak cizinci, majori nebo podplukovníci ve věku do 40 let. Počet míst dle návrhu druhů vojsk a služeb každoročně upřesňuje náčelník štábu armády.

Za přípravu důstojníků na školení v CID odpovídají náčelníci štábů jednotlivých druhů vojsk. Vlastní přijetí na CID je podmíněno složením náročné přijímací zkoušky, zahrnující všeobecný společný základ, odborné přezkoušení dle druhů vojsk, přezkoušení z angličtiny a ze znalosti výpočetní techniky. Rolí hraje i fyzická zdatnost. Výběr je 1 : 3 až 1 : 6. Za zmínku stojí, že stejná přijímací procedura je vyžadována u těch, kteří se ucházejí o studium na obdobných školách v zahraničí.

Ve školním roce 1993-94 bylo přijato asi 280 studentů, z toho 170 francouzských a 110 cizinců. Asi 50 % francouzských studentů se rekrutuje z pozemního vojska. Studenti jsou organizováni ve 4 divizích A, B, C, D. Přitom v divizi A je většina

zahraničních studentů; s ostatními divizemi má cca 30 % společné výuky. Divize B, C, D mají převahu francouzských studentů, kteří jsou doplněni vždy několika cizinci.

V každé divizi jsou pak studenti rozděleni do skupin tak, že v divizích B, C, D je vždy 9 až 10 francouzských studentů na 2 až 3 cizí, v divizi A je to obráceně.

■ Vedení

CID je vševojskovou institucí a jako taková podléhá náčelníku štábu armády Francouzské republiky. Má v čele ředitele, který je podřízen řediteli vojenských vysokých škol, jenž odpovídá za koordinaci jejich úsilí a je předsedou příslušné koordinační rady.

Tato rada se vyjadřuje k studijním programům a nezbytným potřebám instituce. Vyjadřuje se i k předběžnému školení studentů CID a sleduje podmínky jejich přijetí.

Dalšími funkcionáři vedení CID jsou:

- a) generální ředitel studia, který má k dispozici 5 zástupců, každého pro jeden druh vojska a jednoho pro zahraniční studenty,
- b) náčelník štábu, který má sloužit vše, co slouží k podpoře CID; je přímým nadřízeným uskupení prostředky - kabinet - kancelář.

Řediteli studia podléhá uskupení výuka - studenti - učitelé. Uskupení pozůstává z:

- Jednotného profesorského sboru, pracujícího pro všechny divize.
- Velitelů studentů; každé divizi velí plukovník nebo kapitán vojenského námořnictva 1. stupně, který zodpovídá za průběh a kontrolu výuky, jakož i za hodnocení studentů. V rámci programu studia má určitou samostatnost.
- Profesorů skupin studentů, což jsou opět plukovníci či kapitáni 1. stupně. Mimo práce se skupinou mají výukové úkoly podle své specializace - jsou členy profesorského sboru.
- Skupiny styčných důstojníků pro studenty z jednotlivých cizích armád (zejména armád NATO).

■ Vyučovací prostředky

Projekt CID od počátku předpokládal, že škola musí mít včas k dispozici moderní a kvalitní vyučovací prostředky, přizpůsobené modernizaci komplexu Vojenské školy v Paříži.

a) *Posluchárny a audiovizuální prostředky*

- Předpokládá se vybudování posluchárny s kapacitou 600 míst (v současné době jsou k dispozici posluchárny pro 100 a 200 studentů).
- Každý skupinový sál je vybaven moderními audiovizuálními prostředky.

- Buduje se televizní studio, vybavené stálými a přenosnými prostředky, aby umožnilo autoskopii studentů a vyučujících.
- Učitelé a studenti mají k dispozici pracoviště pro výrobu audiovizuálních předloh.

b) Prostředky pro jazykovou výuku

Účelem je umožnit studentům a učitelům udržovat si a zdokonalovat jazykové znalosti. Za tím účelem je k dispozici:

- jazyková laboratoř se 40 kabinami,
- satelitní příjem televize v přednáškových sálech,
- prostředky umožňující výuku jazyků pomocí počítačů (hlavně programy).

Komunikaci studentů se zahraničními lektory školy, s návštěvami a studiem cizí literatury umožňuje organicky včleněné tlumočnické a překladatelské oddělení.

c) Výpočetní technika a simulační prostředky

Nasazená výpočetní technika zahrnuje:

- jednotnou síť pro studenty a učitele všech čtyř divizí, s propojením jednotlivých skupinových sálů,
- jeden specializovaný sál s osobními počítači pro každou divizi,
- přenosné osobní počítače pro všechny studenty.

Ve škole je vybudováno středisko pro simulaci a modelování taktických situací, umožňující pokrýt rozsah rota až brigáda, vybavené americkou výpočetní technikou a softwarem GENIE. Celkové náklady na toto středisko dosáhly 11 mil. FRF.

d) Informační zabezpečení

Rozsah samostatné práce studentů a zaměření výuky nemůže být zabezpečeno bez vlastního informačně dokumentačního střediska. Podle určení bude středisko vševojskově orientováno s předpokladem, že ho mohou využít i ostatní druhy vojsk, ale též i vojenští badatelé a výzkumníci k vědecké práci. V současné době pro zabezpečení výuky slouží středisko existující v Institutu vysokých studií národní obrany (IHEDN).

Zvyšují se nároky na vybavení studentů písemnými materiály. Proto bude mít škola vlastní tiskárnu a rozmnožovnu. V každé divizi jsou již nyní detašované rozmnožovací prostředky pro okamžité potřeby učitelů a studentů.

Tento krátký přehled ukazuje, že ambiciózní projekt přeměny vysokého vojenského školství je i odpovědně materiálně zabezpečen.

Reforma francouzského vysokého školství, spočívající v zřízení CID, se rozchází s dříve existujícím modelem, absorbuje nejnovější světové trendy, zkušenosti a vynakládá nebývalé množství prostředků.

Světovým trendem odpovídajícího typu školení je jednoroční kurz. Francouzské pojetí se tedy blíží britskému pojetí pro stejnou kategorii důstojníků, realizovanému ve Staff College Camberley. Předčí ho však svým vševojskovým charakterem

a odpovídá v nasazení výpočetní techniky. Rovněž nizozemský model je obdobný, avšak zde chybí vševojskové pojetí. Styčné body lze najít i s modelem belgickým. Pouze Akademie Bundeswehru nemá adekvátní školení pro tuto kategorii, poskytuje pouze půlroční kurz pro kategorii nižší a dvouletý kurz pro důstojníky generálního štábu, který ovšem vyniká právě svou důslednou vševojskovostí. Autoři projektu se sami odvolávají na podobnost s modelem kanadským.

Reforma se připravovala dva roky a již na počátku byl znám základní projekt. Odpovědnost v přístupu k této změně, důkladnost její přípravy a výsledek, to vše může dát cenné impulzy pro řešení našich vlastních problémů.